

Zápis ze zasedání Výboru pro práva dítěte
ze dne 4. října 2022

Místo a čas konání: Úřad vlády ČR, Rytířská 31, místnost ZM BEZO - 9:00 – 13:00

Přítomni: K. Černý, M. Černý (MŠMT), K. Dürichová, L. Hečková (ČOSIV), D. Hovorka, K. Chábová, P. Kačírková, K. Lindauerová, B. Křížanová, K. Lach, E. Petrová (předsedkyně), M. Oktábcová, M. Prokeš, J. Rácová, M. Šimůnková (připojena online), P. Šuplerová (připojena online), K. Tachecí, Š. Tyburcová

Hosté: T. Kodiš (MHMP), J. Koubová

Omluveni: L. Felcmanová, A. Křístek, J. Provazníková, D. Strupek

Sekretariát ÚV: K. Šimáčková Laurenčíková (zmocněnkyně vlády pro lidská práva), D. Šmídová (tajemnice Výboru)

Program:

Aktuality (9:00 – 9:15)

MŠMT (9:15 – 11:00)

- závěrečná doporučení k rezortu školství

- přestávka -

MPSV (11:15 – 13:00)

- Teze novely zákona o sociálně-právní ochraně dítěte
 - Oznamovací povinnost x povinnost mlčenlivosti
 - Ukončení fungování dětských domovů pro děti do tří let věku
 - Kolizní opatrovnictví
- Prověřování osob pečujících o děti v rámci volnočasových aktivit (sexuální devianti)

1. Aktuality

Tajemnice přivítala členy a členky Výboru. Přivítala a představila rovněž nově jmenovanou předsedkyni Výboru, Mgr. Evu Petrovou z Kanceláře vládního zmocněnce pro zastupování státu před ESLP. Následně představila nové jmenované členky Výboru Lenku Felcmanovou za Českou odbornou společnost pro inkluzivní vzdělávání a Marii Oktábcovou z Nadace J&T a její zástupkyni Barboru Křížanovou ze stejné organizace.

Začátku zasedání se rovněž zúčastnila členka P. Kačírková, která oznámila svou rezignaci na členství ve Výboru z důvodu změny organizace, ve které působí, a s Výborem se rozloučila. Předsedkyně a tajemnice Výboru ocenily její dlouholetou aktivní účast ve Výboru a poděkovaly jí za přínos v oblasti práv dětí.

- P. Kačírková opustila zasedání -

Tajemnice následně shrnula návrh programu zasedání, který byl schválen všemi členy a členkami Výboru.

a. Informace k Pracovní skupině k tématu dětí uvězněných rodičů

V návaznosti na úkol z minulého zasedání tajemnice Výbor informovala o zasedání Pracovní skupiny k tématu dětí uvězněných rodičů. Ta se uskutečnila dne 9. 8. 2022, den po návštěvě zmocněnkyně pro lidská práva ve věznici Světlá nad Sázavou, kde byla s tajemnicí Výboru přijata delegací v čele s Generálním ředitelem Vězeňské služby a ředitelkou věznice. Obě zástupkyně Úřadu vlády tak měly možnost poznat fungování věznice z blízka a probrat problematické aspekty, na které v oblasti vězeňství Generální ředitelství Vězeňské služby ČR naráží.

Pracovní skupina se měla možnost zabývat zmíněnými tématy hlouběji. Výstupem prvního zasedání byl pak [okruh témat](#), která budou postupně prodiskutována na dalších zasedáních. Ten bude tajemnice s Výborem sdílet po zasedání. Prvním z výstupů skupiny by pak měl být popis ideálního stavu systému podpory dětí uvězněných rodičů. Termín byl stanoven ambiciózně do konce roku 2022. Následně by byl zpracován návrh konkrétních opatření, která je nezbytné přijmout.

Pracovní skupina je složena ze širokého zastoupení aktérů včetně státní správy i nevládních organizací působících v oblasti vězeňství. Více informací k členstvu a činnosti pracovní skupiny lze průběžně sledovat [na tomto odkazu](#).

ÚKOL: Tajemnice rozešle soubor okruhů témat členstvu Výboru spolu se zápisem.

2. Závěrečná doporučení Výboru OSN pro práva dítěte v gesci MŠMT

I. Předškolní vzdělávání přístupné všem dětem

a. K zajištění dostatečného financování předškolního vzdělávání a zajištění kapacit pro všechny děti včetně dětí ze sociálně-znevýhodněného prostředí

M. Černý shrnul údaje poskytnuté před zasedáním doplněním do relevantní části implementační tabulky Výboru k Závěrečným doporučením. Zmínil následující dokumenty, které poskytují právní rámec či slouží k implementaci dotčeného doporučení Výboru OSN:

- Školský zákon
- Koncepce rodinné politiky (2017)
- Strategie vzdělávací politiky ČR 2030+ („Strategie 2030+“), implementační karta Podpora předškolního vzdělávání
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2019-2023
- Připravovaný dlouhodobý záměr vzdělávání 2023 - 2027
- Vyhláška o předškolním vzdělávání

Platnou legislativu považuje za dostatečnou, každé dítě od tří let má nárok na místo v MŠ. Děti od dvou let mají právo být do MŠ přijaty, pokud to dovoluje kapacita. Dle zákona pak ředitel školy může dle situace rodiny bez dalšího omezení rozhodnout o snížení nebo prominutí úplaty. MŠMT dlouhodobě usiluje o zajištění dostatečné kapacity mateřských škol (Klíčová aktivita 1.3., Strategie 2030+: jedna z pěti podporovaných aktivit IROP 2021-27 (MMR)) i snížení počtu dětí na učitele (klíčová aktivita 4.1 Strategie 2030+). Za zajištění dostatečné kapacity odpovídá obec, MŠMT je samo navyšovat nemůže. MŠMT proto diskutuje se zřizovateli a vypisuje různé programy, aby obce mohly kapacity navyšovat. V některých případech se však z důvodu absence žádostí ze strany obcí tyto cíle nedaří plnit.

Na druhé straně panují regionální rozdíly, někde jsou školky přeplněné, někde poloprázdné. Na podporu zapojení dětí do předškolního vzdělávání byla ve spolupráci s MPSV distribuována [Příručka pro rodiče k činnosti dětských skupin](#). Ta vysvětluje přínos předškolního vzdělávání rodičům a podněcuje je, aby děti do školek dávaly. Pro podporu učitelů pak [vzniká Metodická příručka ke komunikaci se zákonnými zástupci dětí v mateřské škole](#). Ta by měla být dostupná v termínu do ledna 2023.

MŠMT se proto skrze výzkumné úkoly snaží pochopit, proč rodiče nepošílají děti do škol, nebo jaká je souvislost mezi účastí na předškolním vzdělávání a (ne)odchody ze vzdělávání v pozdějším věku (výzkum PhDr. D. Gregera, Ph.D. z Pedagogické fakulty), a snaží se bariéry pro vstup do předškolního vzdělávání odstraňovat.

Z důvodu nedostatečných kapacit muselo být upuštěno od cíle snížit maximální poměr 20 dětí na učitele. Tím by se totiž dostalo místo na ještě méně dětí. M. Černý však dovysvětlil, že poměr na učitele je v praxi splněn, jelikož se ve třídě překrývají dva učitelé. Nicméně maximum dětí ve třídě je stanoveno na 24. Plánují proto odstranit nebo alespoň omezit výjimku pro zřizovatele navyšovat poměr nad 24 dětí ve třídě až o 4 děti.

Dále se MŠMT snaží cíleně zlepšovat situaci v nejproblematictějších krajích. Byl tak vyhlášen dotační program [Podpora školního stravování dětí mateřských škol v Karlovarském, Ústeckém a Moravskoslezském kraji](#) v roce 2021 a [Dotační výzva na podporu zvýšení účasti dětí na předškolním vzdělávání v Karlovarském a Ústeckém kraji na rok 2022](#).

Česká školní inspekce jako instituce zaměřená na hodnocení kvality a efektivity počátečního vzdělávání v České republice dlouhodobě usiluje o podporu řízení vzdělávání a vzdělávací soustavy na evidence-based principech. V květnu 2022 vydala [Prostorovou analýzu podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání](#).

[Předsedkyně Výboru](#) se dotázala, jak může konkrétně kraj podpořit obce, zejména za současných podmínek ve stavebnictví, zda má seznam volných kapacit v regionu.

M. Černý zmínil, že v mezinárodním srovnání má ČR mnohem přísnější normy standardů v MŠ, a to i než státy, které běžně považujeme za rozvinutější. To může být jednou z bariér, proč se nebudují nové kapacity MŠ. Jinými slovy je v ČR vybudování nových kapacit finančně náročnější, než by bylo v zahraničí. Plánují analýzu mezinárodních úprav a v návaznosti na ní by případně standardy snížili a otevřeli tak cestu k budování nových kapacit díky potřebným menším nákladům. Potvrdil dále, že naplněnost MŠ lze zjistit z rejstříků MŠMT a seznamem kapacit MŠ disponují kraje. Kraje by tedy v tomto měly mít možnost pomoci. Je však otázka, zda zapsané děti do školek opravdu dochází. Na dotaz tajemnice doplnil, že se stává, že rodiče dítě na povinný předškolní rok do MŠ zapíší, ale dítě tam již nedochází. Je pak otázka, zda se do naplněnosti kapacit MŠ počítají i děti na individuálním vzdělávání.

[Předsedkyně](#) se dále dotázala, zda jsou využívána sdílená místa v MŠ, kdy dvě děti naplní jedno místo v MŠ (např. z důvodu sdílených pracovních úvazků rodiče, v případě větší nemocnosti dětí), příp. zda a jak tuto možnost kraje podporují. Tímto způsobem by bylo možno vyhovět více dětem i při naplněné kapacitě.

M. Černý přislíbil, že zjistí více informací včetně metodického pokynu MŠMT. Zároveň však naznačil, že pro ředitele by tato možnost neměla představovat přílišnou administrativní zátěž. Problém spíše vidí ve správném napárování dětí. Záležitost přirovnal ke školním družinám, kde rovněž může být celkem přihlášeno více dětí, než je maximální počet, ale ve třídě v jeden moment nesmí být více dětí, než je stanoveno maximum.

M. Prokeš připomněl i další Závěrečná doporučení týkající se gesce MŠMT týkající se sběru dat, participace, spolupráce, sjednocení systému, dotace a financí. Jako jedno z pozitivních opatření napomáhajících zapojení romských dětí do vzdělávacího procesu navrhl zajištění obědů zdarma, a to pro všechny děti automaticky, aby nedocházelo ani k pozitivní diskriminaci. Toto opatření vyčíslil na 400 milionů korun ročně. Nenašel pro něj pak dosud politickou podporu.

ÚKOL: Zaslát podobu příručky distribuované MPSV, její distribuci a možnost práce s ní ze strany odborných pracovníků (zástupci MŠMT).

ÚKOL: Na příštím zasedání diskutovat možnost sdílených míst v MŠ (zástupci MŠMT).

b. K zajištění přístupu romských dětí k vysoce kvalitnímu vzdělání včetně předškolního vzdělání a jejich desegregaci

M. Černý potvrdil, že se téma řeší dlouhodobě již od rozsudku ESLP ve věci *D. H. proti ČR*, např. v rámci Strategické linie 2.2. Strategie 2030+. Potvrdil, že počet romských dětí ve vzdělávání pro děti s lehkým mentálním postižením (LMP) (tj. IQ nižší než 69, resp. dle § 16 odst. 9) je skutečně mnohonásobně vyšší, než je jejich podíl ve společnosti. Desegregace však pokračuje i po zrušení zvláštních škol, resp. jejich přejmenování, a zrušení Rámcového vzdělávacího programu (RVP) pro LMP. V něm byly výstupy celkově sniženy, nyní mohou být upravené výstupy individuálně u každého oboru zvláště. To považuje za obrovský pokrok, nicméně počty zůstávají stejné. Připravují proto výzkum z TAČR pro identifikaci bariér, které brání dalšímu pokroku k systémovým změnám (Analýza Důvodů zvýšeného zařazování romských žáků do škol dle §16 odst. 9 vypracovaná PAQ Research). Sběr dat již proběhl a nyní jsou data zpracovávána. Termín vypracování je do konce roku 2022, závěry budou s Výborem sdíleny.

Zmínil problémy v diagnostice, kdy moderními diagnostickými nástroji, které berou v úvahu socio-kulturní prostředí, lze oddělit skutečné mentální postižení a stav, který se mu podobá. Jde to lépe, nikde to ale neumí 100%. Přiznal dále, že z předběžných dat vyplývá, že i přes regionální rozdíly, zakonzervování stavu podporuje jak systém, tak i romští rodiče o něj stojí, jelikož je pak vzdělání méně náročné a na škole jsou kamarádi dítěte. Přetrvává pak stále představa o nižší inteligenci Romů. Lze pak obejít i poradny, jelikož ty si klient vybírá sám. Poradny nadto na moderní vybavení obdržely nemalé finanční prostředky, ale zřejmě se ne všechny vybavily, jak měly. Legislativně považuje za vyřešené. Je proto třeba poradny ze strany MŠMT více řídit, a to pravděpodobně i přes sankce. Řešení pak bude vyžadovat nemalé finanční zajištění.

E. Petrová i za KVZ ocenila práci ředitele Černého. Nabídla možnost přizvání kolegyně z KVZ zabývající se implementací rozsudku *D. H. proti ČR*.

L. Hečková souhlasila, že poradny, ani školy se doporučeními neřídí. Aktéři plní přání klientů. Za ČOSIV se přiklonila i k sankcím, poradny musí být profesionální, aby systém začal fungovat v zájmu dětí. Potvrdila, že tradiční diagnostika selhává u všech dětí a je potřeba zavést dynamickou diagnostiku, zejména u sociálně znevýhodněných dětí. Ta je nicméně časově nesmírně náročná (otázka několika dní). Zmínila pak nefunkčnost revizních pracovišť.

M. Černý zmínil, že moderní techniky nejsou v ČR dostupné. Dle finálních závěrů výzkumu zveřejní plán plánovaných opatření, k jejichž implementaci zřídí pracovní skupiny se všemi relevantními aktéry. Jsou pak připraveni podpořit zavedení moderních nástrojů, metodicky řídit poradny tak, aby AP dostaly opravdu jen děti, které ho potřebují, finančně poradny podpořit a možná i omezit některé jejich činnosti. Institucionalizace sociálních pedagogů, školních psychologů a asistentů pedagoga (AP) v rámci připravované novely školského zákona by měla poradny odbřemenit. Příští týden bude návrh novely představen. MŠMT se však potýká s nesouhlasem s parametrizací ze strany některých organizací.

L. Hečková vysvětlila, že s parametrizací souhlasí, nicméně nikoliv se současným návrhem, protože ve školách, kde se sejde více náročných situací, nebude sdílený AP stačit. Upozornila rovněž, že školy jsou zatíženy následky pandemie Covid a účastí ukrajinských dětí na vzdělání.

M. Černý potvrdil, že MŠMT chce zachovat počet AP (20 000 AP na 50 000 tříd), ale na AP v každé třídě ČR nemá prostředky, nelze tedy počet navyšovat. V mezinárodním porovnání pak ČR vychází velmi dobře, v ČR je poměr 1 AP na 70 žáků, v Maďarsku například 1 AP na 250 žáků. Nicméně na prvním stupni, kde je AP nejpotřebnější, počty na skoro na jednoho AP na třídu vychází. Cílem parametrizace je systém zjednodušit

Výbor potvrdil, že je v rámci implementace Závěrečných doporučení třeba se zaměřit na metodické vedení poraden včetně zavedení systému sankcí a zavedení moderních diagnostických nástrojů.

ÚKOL: Informovat Výbor o závěrech Výzkumu MŠMT v rámci TAČR k bariérám desegregace romských žáků, plánovaných opatřeních a založení mezirezortní pracovní skupiny k jejich implementaci (MŠMT, v polovině roku 2023).

II. Inkluzivní vzdělávání

a. Úprava integrace a podpory dětí a zajištění odpovídajících personálních kapacit a finanční podpory pro školy

K Závěrečnému doporučení zmiňujícímu přezkum legislativní úpravy včetně Vyhlášky č. 27/2016 Sb. M. Černý zmínil, že za kontroverzní bylo považováno přeřazení periodické intervence (tj. lidově „doučování“) do prvního stupně podpůrných opatření, o kterém rozhoduje škola, a nikoliv poradna (s účinností od 1. 1. 2021). MŠMT považovalo za správný krok. Kontroverzi pak zdvihla zejména skutečnost, že nebyly navýšeny úvazky učitelů o související jednu hodinu. Financování zároveň bylo změněno tak, že původně každé stanovené opatření hradil stát přímo, nyní školy dostanou obdobný objem peněz, a periodickou intervenci zajistí samy.

Na základě Strategie 2030+ dochází ke dvěma změnám. První je institucionalizace pozic speciálních pedagogů a školních psychologů, kdy na pozici či částečný úvazek má nárok každá škola dle velikosti školy (min. 0,2, hranice 180 žáků), menší školy tedy budou úvazek sdílet. Dva roky bude program financován z Operačního programu Jana Ámose Komenského (OP JAK) a od 1. 1. 2025 snaha překlomit do státního rozpočtu. Zřizovatelem bude příslušná poradna. Poradny mají obavy z kapacit, ale snaha je, aby pracovník měl 1 zaměstnavatele, ač bude působit na 3 školách. Souvisejí s tím však 2 problémy nedostatku osob s touto kvalifikací, zejména v okrajových částech ČR. MŠMT proto snížilo kvalifikační podmínky pro speciální pedagogy, a tím zvýšili jejich počet. Institucionalizace těchto dvou pozic by pak měla přispět i k lepší diagnostice 1. stupně podpůrných opatření, tedy odbornosti škol. Z OP JAK je formou šablon možno žádat také o finanční prostředky na dvojazyčného asistenta a podporu dětí a žáků s odlišným mateřským jazykem.

Druhou změnou je parametrizace apod. K té uvedl, že se jedná o zajištění stability pozice AP, a to dle velikosti třídy, naplněnosti třídy a stupně nutné podpory. Nejvíce je plánováno podpořit AP a školní družiny na 1.-3. stupni ZŠ, kde je potřeba podpory největší. Na každé dítě s nutností podpor ve 4. a 5. stupni by pak měl připadnout minimálně poloviční úvazek AP. Vyhlášena je také výzva na podporu zajištění vybraných investičních podpůrných opatření při vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Ostatní podpůrná opatření pak zůstávají nezměněná.

Prostřednictvím Národního pedagogického institutu ČR probíhá rozvoj profesních kompetencí pedagogů formou seminářů zaměřených na práci s heterogenním kolektivem. Je také dostupná

interaktivní aplikace podporující zavádění společného vzdělávání – www.zapojmevsechny.cz. České školní inspekce pak kontroluje využívání diagnostických nástrojů a poskytování podpůrných opatření a její závěry a doporučení jsou uveřejněny v tematické zprávě. Relevantní data jsou zveřejňována ve [statistické ročence školství](#). Vláda ČR se v Programovém prohlášení rovněž zavázala k udržení platů pedagogických pracovníků na úrovni 130 % průměrné hrubé měsíční mzdy.

M. Černý vzal na vědomí návrh L. Hečkové, aby MŠMT zveřejnilo návrh modelové školy.

b. Žáci s odlišným mateřským jazykem

M. Černý shrnul, že od 1. 9. 2021 došlo k nastavení nového systémového řešení podpory vzdělávání cizinců po zrušení rozvojového programu včetně předškolního vzdělávání. Systém prošel po březnu 2022 zatěžkávací zkouškou v souvislosti s uprchlickou vlnou z Ukrajiny. V reakci na ni došlo k rozšíření podmínek, které školy mohou být určenou školou, a tedy i ke zvýšení počtu skupin jazykových skupin. Od 9/2022 následovalo další rozvolnění a rozšíření jazykového vzdělávání na SŠ ve stejném rozsahu jako ZŠ, tedy ve skupinách o velikosti 2-10 žáků v rozsahu 100-200 hodin po dobu maximálně 100 měsíců. V každém kraji funguje [Krajské centrum podpory NPI ČR](#) pro oblast žáků cizinců, které poskytuje školám vzdělávání a metodickou pomoc včetně testů ke zjištění úrovně znalosti jazyka. Z finančních důvodů však nebyly naplněny všechny cíle a musely být odsunuty do budoucna.

Na dotaz L. Hečkové k nízkému počtu ukrajinských dětí ve středním vzdělávání M. Černý sdělil, že pro odstranění bariér pro ukrajinské děti se MŠMT zabývá podmínkami přijímacího řízení na SŠ na příští rok. Podmínky musí být splnitelné, nicméně nesmí být přílišně pozitivně diskriminační na úkor českých žáků. Bude se však jednat pouze o úpravu zkoušky z českého jazyka. Nicméně množství žáků se na SŠ přihlásit nechťejí, jelikož plánují návrat na Ukrajinu.

III. Sexuální a environmentální výchova ve školách

M. Černý potvrdil, že sexuální výchova a environmentální výchova jsou pro MŠMT důležitými tématy a budou součástí RVP i po jejich revizi, a to ve stejné četnosti. MŠMT se nicméně musí vypořádat s iniciativami z obou stran spektra, tedy že by měly být tyto oblasti posíleny, či naopak omezeny na minimum. NPI má programy na toto téma. Na každé škole pak působí metodik prevence, který má programy na témata sexuální výchovy a kyberprevence zajišťovat. Nabídka programů by měla být dostatečná. Ač nelze zajistit, aby školením prošel každý učitel, na škole by vždy měl být pedagog, který těmto tématům rozumí. Komunikují pak také s fakultami tak, aby v těchto oblastech probíhala příprava budoucích pedagogů.

K. Černý zdůraznil, že metodik prevence musí mít důvěru studentů a charakter odpovídající této pozici. Z analýzy mezi členy Parlamentu dětí a mládeže ČR totiž vyšlo, že pro většinu studentů jsou metodici prevence osoby, které nejsou dostatečně odborně kvalifikované a nemají takovou míru důvěry, aby se na ně studenti obrátili v případě problému.

M. Černý souhlasil, že záleží na personálním zajištění v konkrétní škole. Dodal, že v návaznosti na žádosti o snížení úvazku pro vyučující metodiky prevence plánují předefinovat náplň práce podpůrných profesí (výchovný poradce, speciální pedagog, metodik prevence), kteří zároveň vyučují. Náplně profesí se nicméně budou i mírně překrývat, aby se pracovníci mohli v případě potřeby zastoupit. Bude zároveň stanovena banka odpočtu vyučovacích hodin pro všechny tyto profese. Pravděpodobnost, že budou tyto činnosti vykonávány nekvalitně, by se tak mělo snížit.

IV. Digitální gramotnost ve vzdělávání

M. Černý zmínil, že i nové klíčové digitální kompetence budou posilovány a zakotveny do RVP v rámci tzv. ICT Revize a nového vzdělávacího oboru informatika.

3. MPSV

I. Teze novely zákona o sociálně-právní ochraně dítěte

-Z časových důvodů byla vybrána pouze některá témata v návaznosti na priority Výboru.-

a. Oznamovací povinnost x Povinnost mlčenlivosti

L. Hečková v návaznosti na svou činnosti ČOSIV upozornila na nesoulad metodických pokynů MPSV a MŠMT. MPSV totiž zužuje oznamovací povinnost dle § 10 zákona o SPOD s odkazem na § 53, který ale upravuje podmínky poskytování informací na výzvu, resp. povinnost mlčenlivosti. Např. v případě záškoláctví tak OSPOD vykonává pouze jednorázovou poradenskou činnost, ale nemůže již pracovat s celou situací rodiny. Záškoláctví, resp. skryté záškoláctví, kdy jsou hodiny žákovi omluveny, totiž bývá jen jeden z problémů rodiny související např. se závislostmi, nucenou péčí dítěte o sourozence či práci. Žádá tedy o výklad MPSV, aby mohl OSPOD v rodinách preventivně působit komplexně, včas identifikovat ohrožené dítě a navázat mezioborovou spolupráci všech relevantních aktérů. I metodický pokyn MŠMT je tak v současnosti v rozporu s pokynem MPSV.

D. Hovorka zmínil, že MPSV nepovažuje výklad za nesystematický, ani že by škola bránil plnit svou oznamovací povinnost. Pokyn reagoval na 2 skutečnosti. Jednou je novela školského zákona, kterou byla doplněna povinnost pedagogických pracovníků zachovat mlčenlivost. Zároveň cílem výkladu bylo odstranění rozporu mezi ustanovením o oznamovací povinnosti a ustanovením o sdělování informací na výzvu OSPOD, tj. aby škola nemohla při potřebě doplnění informací ze strany OSPOD odmítnout součinnost s tvrzením, že je chráněna povinností mlčenlivosti, resp. aby OSPOD nezahajoval řízení o přestupku neoznámení v případě, že by pedagogický pracovník odmítl poskytnout informace na výzvu s odkazem na povinnost mlčenlivosti. Oznamovací povinnost škol a pedagogických pracovníků se tak vztahuje na týrání a zanedbávání péče o dítě v širokém slova smyslu, tedy i včetně zanedbávání přípravy na vzdělávání, vztahů ve škole, šikany, či že rodič zemřel. Naopak se povinnost nevztahuje na skutečnosti, o kterých by OSPOD měl vědět z jiných zdrojů např. že se dítě někde mimo školu dopustilo přestupku nebo TČ. Pokud by výklad nebyl v praxi pochopen správně, je MPSV připraveno ho dovysvětlit. Je zároveň připravována novela zákona o SPOD, která má sjednotit roztroušenou úpravu oznamovací povinnosti. Novela by měla být do konce roku 2022 předložena do MPŘ.

M. Černý potvrdil, že nový metodický pokyn MŠMT k záškoláctví je již těsně před vydáním. Obecný názor MŠMT je pak jednoznačně, že musí převládat ochrana dítěte před povinností mlčenlivostí. Pokyny MŠMT

D. Hovorka pak doplnil, že hlavní principy jsou stále platné i dle současného pokynu MŠMT.

K. Lindauerová se dále přiklonila k tomu, aby byl OSPOD nahlašována skutečnost raději několikrát, než vůbec, kdy všichni v zásadě počítali s tím, že oznamovat bude někdo jiný. K identifikaci rizikových faktorů, za kterých je třeba OSPOD kontaktovat, slouží mj. i [KID karta](#).

Bylo domluveno, že MPSV zašle písemné vysvětlení v reakci na stanovisko ČOSIV a bude svolána schůzka na toto téma, na kterou by byli přizváni i případní další zájemci.

Předsedkyně poděkovala za příslib stanoviska a požádala, aby na příštím zasedání ČOSIV s MPSV poreferovali, jakou našli ve věci shodu.

ÚKOL: Zaslat vyjádření ke stanovisku ČOSIV i Výboru na vědomí, svolat schůzku a na příštím zasedání poreferovat o vývoji řešení oznamovací povinnosti ve školách (MPSV v součinnosti s ČOSIV). Zaslat metodické relevantní metodické pokyny (MPSV, MŠMT).

P. Šuplerová dále doplnila, že v praxi sociální služby neví, co kdy mají hlásit, zda pouze na výzvu, nebo automaticky. Požádala o zaslání relevantních metodických materiálů MPSV.

D. Hovorka potvrdil, že poskytovatelé sociálních služeb nemají oznamovací povinnost dle zákona, kromě provozovatelů zařízení péče o děti. MPSV pak rozešle vysvětlující stanovisko v tomto ohledu.

Š. Tyburcová dodala, že zákon nechrání profesionální oznamovatele (např. lékaře), jelikož je lze identifikovat ze spisu OSPOD.

D. Hovorka potvrdil, že zákon chrání jen dobrovolné oznamovatele. Zahrnutí i profesionálních oznamovatelů do neveřejné části spisu OSPOD (tj. neveřejné složky pro zpracování spisu) by mělo být součástí připravované novely z. o SPOD.

T. Kodiš upozornil, že je potřeba myslet na to, aby OSPOD měl důkazy pro případné soudní řízení, příp. by bylo možné uvažovat o úpravě, která soudům zajistí přístup do neveřejné části spisu.

D. Hovorka odpověděl, že lze uvažovat o úpravě, která by reagovala na případné obavy profesionálních oznamovatelů z konfrontace s rodiči, ale zároveň nepřispívala k důkazní nouzi v případném soudním řízení.

Tajemnice dále informovala o připravovaném návrhu doporučení Rady Evropy, který je již zpracován v podobě, kterou lze na národní úrovni konzultovat. Může mj. sloužit i jako vodítko při hledání řešení na zmíněné systematické problémy.

ÚKOL: Zaslát návrh RE k oznamovací povinnosti k případným připomínkám (tajemnice Výboru).

Tajemnice předložila návrh ČOSIV k přijetí [podnětu Výboru k oznamovací povinnosti podezření na ohrožení dítěte](#), konkrétně ukládajícího úkol ministři práce a sociálních věcí zajistit metodický výklad k ustanovení § 10 odst. 4 zákona o SPOD ve prospěch včasného zachytu ohrožených dětí a funkční mezioborové spolupráce v jejich zájmu za účelem podpory preventivní role působení orgánů sociálně právní ochrany dětí v praxi.

Návrh podnětu byl přijat 14 členy, 1 člen se zdržel.

ÚKOL: V případě trvající neshody bude podnět dále projednáván, příp. postoupen Radě vlády pro lidská práva ke schválení.

b. Ukončení fungování dětských domovů pro děti do tří let věku

B. Křížanová představila [Závěrečnou zprávu ze zjišťování realizovaného MPSV na jaře 2022 na téma Dětské domovy pro děti do tří let věku \(DD3\)](#). Shrnuje, že dochází k lineárnímu poklesu počtu dětí v DD3, a to zejména nejmenších dětí a v regionech s nejvyššími počty. V roce 2024 by co do počtu dětí do tří let věku měly být zařízení vyprázdněna. V zařízeních jsou v současnosti zejména děti starší 4 let, resp. i 7 let. Zároveň klesají i příjmy nových dětí do zařízení. Kromě cca dvou zařízení již DD3 už tedy neplní účel, ke kterému byly zřízeny, a je na místě jejich transformace na zařízení jiného typu.

Předsedkyně Výboru se dotázala MPSV na návrh prodloužení fungování DD3 do konce roku 2025 zmíněný v tezí připravované novely ZSPOD.

D. Hovorka sdělil, že v rámci novely ZSPOD i novely zákona o zdravotních službách (ZZS) byly vypuštěny odkazy na relevantní ustanovení ZZS v dotčených zákonech, ale ustanovení § 43 a 44 v ZZS jsou i nadále. Tato ustanovení se k 1. 1. 2025 vypustí, jelikož možnost umístění dítěte do DD3 je možné pouze do konce roku 2024. MPSV nicméně navrhuje stanovit přechodné období do konce roku 2025 pro ukončení činnosti zařízení a vyřešení situace dětí, které do zařízení budou umístěny do konce roku 2024. Nelze totiž dle něj ovlivnit rychlost reakce soudů na změnu péče již umístěných dětí. Tento návrh by neměl být přijímán jako snaha o obejití zákazu umisťování, ale o předcházení problémů v přechodném období.

Co se týče ZDVOP, dle platné úpravy mohou poskytovat jakékoli služby dětem do tří let věku pouze do konce roku 2023. MPSV toto vnímá jako příliš striktní opatření, vzhledem k tomu, že se jedná o krizové zařízení. Navrhují tedy povolit alespoň krátký pobyt, tj. jeden týden a povolit pobyt sourozenců, pokud je jeden z nich mladší tří let (stejně jako u dětských domovů).

Do budoucna pak počítají skrze posílení zprostředkování NRP i zvýšení příspěvků náhradním pečovatelům až o 35% s postupným rozšiřováním kapacit NRP a zvýšením věkové hranice třeba až na 6 let tak, jak je to běžné v dalších státech.

Předsedkyně otevřela diskusi k faktickému prodloužení fungování zařízení.

B. Křížanová se dotázala, zda lze přechodné období zkrátit třeba na půl roku, jelikož k nutnosti prodloužení bylo již přihlíženo v rámci vyjednávání předchozí novely, tedy při prodloužení původního termínu 1. 1. 2023 o 2 roky.

D. Hovorka a Š. Tyburcová shodně reagovali, že nelze ovlivnit reakci soudů a zařízení potřebují čas na transformaci.

Předsedkyně vyjádřila, že reakci soudů lze ovlivnit informováním opatrovnických soudců tak, aby prodloužení o rok nebylo nezbytné. Ke krizovému pobytu do týdne se dotázala, jaké jsou záruky, že se nebude překračovat tak, jak se i v současnosti lhůty nedodržují.

D. Hovorka poznamenal, že zákon o zvláštních řízeních soudních se měnit nebude, bude tedy od 1. 1. 2025 možné umístit dítě pouze do péče fyzické osoby.

Tajemnice se dotázala, zda jsou činěna související opatření na podporu rodin, např. garantovaná podpora pro rodiny, které své dítě chtějí umístit do zařízení, zřízení pozice komunitní chůvy apod. Výbor OSN by totiž takové prodloužení a zejména povolení možnosti týdenního pobytu v rámci dalšího přezkumu považoval za krok zpět ve snahách o deinstitucionalizaci systému péče o děti, jelikož prostor pro ústavní péči bude stále otevřen.

D. Hovorka potvrdil, že tato podpora je součástí návrhu novely nových služeb pro rodiny s dětmi.

B. Křížanová se dotázala, zda MPSV činí související metodické kroky, aby se v rámci 3 let stihla ústavní zařízení vyprázdnit a systém náhradní rodinné péče fungoval i bez nich, a jaké se chystají změny ve financování.

Na dotaz Tajemnice, zda MPSV aktivně vyzývá k přeregistraci zařízení na relevantní sociální služby, které zařízení ve skutečnosti poskytují, D. Hovorka reagoval, že kraje samy by si měly ohlídat, zda jejich zařízení nevykonávají činnost, kterou nemají registrovanou.

Š. Tyburcová dodala, že MZ diskutuje náplň služby Centra komplexní péče, které bude zdravotní službou, aby mohlo poskytovat respitní pobyty pro těžce postižené děti. Sociální služby ale nelze ve zdravotnickém zákoně upravit.

Předsedkyně poděkovala za diskusi a apelovala na přehodnocení termínu. Prodloužení činnosti je totiž rovněž i finančně velmi náročné. Zařízení by měla mít již dle platné úpravy dostatek času na transformaci.

c. Kolizní opatrovnictví

D. Hovorka představil připravované změny z. o SPOD týkající se zřízení zvláštního oddělení obecného úřadu obce s rozšířenou působností pro veřejné opatrovnictví včetně dětí, tedy oddělené od agendy SPOD. Úprava je připravována ve spolupráci s MSp, a to v návaznosti na [Analýzu aktuálních otázek výživného z roku 2018](#), kde je zakotvení veřejného opatrovnictví jako zvláštní agendy státní správy jedním z opatření. Ve spolupráci MSp a platformu cochem.cz vznikla srovnávací studie zahraniční praxe. Uvažuje se pak o přiblížení k německému modelu s tím rozdílem, že přednostně by veřejným opatrovníkem v rodinněprávních věcech byla jmenována právnická osoba, tj. orgán veřejné správy, z důvodu zachování nezávislosti a veřejného zájmu. V Německu a na Slovensku jsou totiž preferovány osoby soukromé, příbuzní či specializovaní advokáti. V tuto chvíli není předpokládána zvláštní úprava práv a povinností účastníků, postačí obecná úprava (OZ, OSŘ, ZŘS, Evropská úmluva o výkonu práv dětí). Pokud by z praxe vyplynula nutnost zvláštní úpravy, bude přijata (např. úprava kontaktu poručníka ORP s poručenцем). Na dotaz předsedkyně doplnil, že personálně mohou agendu zajišťovat stávající pracovníci OSPOD bez nutnosti přezkoušení na základě současné způsobilosti pro výkon SPOD. Pro nové pracovníky již bude stanovena nová zvláštní odborná způsobilost veřejný poručník pro děti. Na dotaz K. Lacha doplnil, že důvodem je personální oddělení pracovníků OSPOD a kolizních opatrovníků, což bylo dlouhodobě kritizováno. Je však možné, že pracovníci některých úřadů budou organizačně spadat pod stejný odbor.

T. Kodiš z praxe potvrdil, že toto oddělení se již pilotuje. Modelů je přibližně 8. Již nyní úřady postupovaly cestou funkčního oddělení a nabídly pracovníkům jednu nebo druhou agendu. Doplnil nezbytnost doplnění některých drobností, např. zda veřejný poručník bude podřazen pod regulovanou profesi sociální pracovník (dle § 110 z. o soc. službách) a jak bude probíhat vzájemné informování OSPOD a kolizního opatrovníka (§ 51 z. o soc. službách).

D. Hovorka vysvětlil, že kolizní opatrovník jako státní orgán by měl OSPOD sdělovat relevantní informace tak, jak stanovuje i platná úprava. Nad rámec tezí pak doplnil, že bude zajištěna možnost OSPOD být účastníkem v řízení, kde je dle platné úpravy účastníkem z titulu kolizního opatrovníka, tedy navrhovatele. Tento titul odpadne, ale účast OSPOD v řízení by měla být zachována.

ÚKOL: Zaslát analýzu mezinárodního srovnání modelů veřejného opatrovnictví a rozeslat ji členům (MPSV, resp. tajemnice Výboru).

b. Prověřování osob pečujících o děti v rámci volnočasových aktivit (sexuální devianti)

K. Tachecí představila činnost Odborné skupiny k problematice ochrany dětí před odsouzenými sexuálními pachateli na MSp, ve které jsou i zástupci MV a MŠMT. Jako dočasné řešení problému by mohlo fungovat něco jako příloha k rejstříku trestů. Byla hodnocena i změna trestu zákazu činnosti, ten je ale povahou navázán na povahu činnosti trestného činu (TČ). Na tuto problematiku by však mělo dopadat ochranné opatření, které je z povahy věci jiné, jelikož je navázáno na stav pachatele. Probíhají proto nyní jednání o ochranném opatření, které by soudy mohly ukládat u určitých TČ. TČ budou vytipovány MSp a bude se jednat primárně o TČ v sexuální oblasti, proti lidské důstojnosti, TČ obchod s lidmi v oblasti sexuální, výtržnictví v souvislosti se sexuální činností. Tento seznam však není finální. U regulovaných profesí lze záruky včlenit do současné úpravy, u některých, zejména volnočasových činností, je pak zapotřebí vymyslet specifické řešení.

K. Lindauerová sdělila, že se MV aktivně snaží vymyslet dokument, který potvrzuje, že osoba pracující s dětmi nespáchala v minulosti žádný delikt, který by dítě ohrožoval, tedy že osoba

s dětmi může pracovat. Pracovně ho původně nazývali dětský certifikát. Musí se však nyní vypořádat se souvisejícími otázkami. K výtržnictví doplnila, že nejbližší se frotérství či onanie na veřejnosti podobá právě výtržnictví. Odpovědnost pak bude na soudcích. MŠMT dodá katalog činností, u kterých je vhodné, aby byly osoby prověřeny.

M. Černý vyslovil, že je třeba se zabývat otázkou, jak dosáhnout na soukromé poskytovatele a dobrovolnické organizace. Potvrdil pak, že je v plánu obnovit práce na zákoně o práci s dětmi a mládeží, který byl zpracován již před delší dobou.

Předsedkyně Výboru požádala o zapojení MPSV do zmíněné pracovní skupiny a poskytnutí informací k pokroku na dalším zasedání. Z důvodu naplněného času přítomným poděkovala za jednání a zasedání ukončila.

ÚKOL: Na příštím zasedání referovat o pokroku dosaženého v rámci Odborné skupiny k problematice ochrany dětí před odsouzenými sexuálními pachateli (MŠP).
